

# VILÁGSZEMLE

## *A koruskai szlovének küzdelme a Jugoszláv Sz. N. K.-hoz csatolásukért*

Az Sz. Sz. Sz. R., U. S. A., Nagybrannia és Franciaország külügyminiszter-helyettesei az osztrák békeszerződés megkötése céljából ülésnek. A tárgyalások egyik legfontosabb kérdése a koruskai szlovének illetve az Ausztria és Jugoszlávia közötti határ kérdése.

A szlovén nép leghaladóbb körei több mint száz évvel ezelőtt elkészítették »Szlovénia egyesítésének« programját. A szlovén burzsoázia azonban sohasem látott hozzá komolyan a program megvalósításához, mert ez osztályérdekeivel ellentétben állott.

E küzdelem tudományos-eszmei alapjait Kardely Edvárd elvtárs dolgozta ki még 1939-ben »A szlovén nemzeti kérdés fejlődése« című könyvében.

A felfegyverzett szlovén nép a JKP és Titó elvtárs vezetésével csak a népfelszabadító harcok idején kezdhetette meg a kérdés sikeres megoldását. A népi forradalom győzelmes befejezése meghozta a szlovén nép túlyomó többségének egyesítését is. Az angol-amerikai blokk imperialista politikája miatt azonban a szlovén népek az a része, amely a Trieszti Szabad Területen, Gorica környékén, továbbá Benes-Szlovéniában, a Kanálszka Dolinában és Koruskában él, még mindig nem szabadulhatott fel.

A szlovén nép, mint országunk többi szabadságszerető népe is, azzal a szilárd meggyőződéssel lépett a népfelszabadító harcba, hogy kiharcolja, valóra váltsa az egész szlovén nép tényleges felszabadítására irányuló ési akaratát, hogy kivívja az egész szlovén nép szabad egyesülését, amelyet mesterséges határok bontottak kisebb egységekre, mert így könnyebb volt őket rabigában tartani. Mindezek az akadályok eltűntek, semmivé váltak, amikor Sztalin elvtárs fölhívására a J. K. P. K. V. — Titó elvtárssal az élén — harcba szólította országunk minden szabadságszerető népét a megszállók és a hazai árulók ellen. A szlovén nép, Pártja vezetése alatt a Népfelszabadító Frontba tömörülve félreérthetetlenül azért lépett harcba, hogy a szabadságot, az egyenjogúságot és az egységet megvalósítsa.

Százhuszezer koruskai szlovén még mindig Ausztria fennhatósága alatt él. A szlovének e kicsiny, de szabadságszerető és forradalmi csoportja a múltban is kitartóan, szívósan harcolt az Osztrák-Magyar monarchia, a saint-germaini Ausztria, majd Hitler fasizmusa ellen. Ma még egységes ebben, még határozottabban küzd a népellenes osztrák kormány ellen, amely az olyan személyek révén, mint Fiegel kancellár, Renner köztársasági elnök, Grüber külügyminiszter és társai, elárulta Ausztria munkás népét és az amerikai imperializmus közönséges hangszerévé vált.

Jugoszlávia népei, különösen pedig azon területeink népei, amelyek századokon át Ausztria-Magyarország alatt éltek, jól ismerik az osztrák burzsoázia céljait. Különösen jól ismerik a koruskai szlovének. A szlovén nép e része az osztrák nemesek és feudális urak évszázados kizsákmányolása mellett a pángemán politika ütközőpontjában is állott; annak a politikának az útjában, amely

Koruskában meg akarta szüntetni a szlovén nemzetiséget, a szlovén népet. A koruskai szlovének elnémetesítésének története könyörtelen alkalmazását mutatja mindazon módszereknek és eszközöknek, amelyeket felhasznált az Osztrák-Magyar Monarchia, az alapvető népi jogok és demokrata-jogok elnyomására.

A második világháború befejezése után nem változott meg a koruskai szlovének helyzete. A mai osztrák hatóságok még fokozzák is a politikai gazdasági és kulturális elnyomást. Ma már minden koruskai szlovén előtt teljesen világos, hogy mindezeket a kérdéseket csak úgy oldhatják meg, ha Koruska-Szlovénia a Jugoszláv SzNK-hoz csatlakozik. Éppen ezért a politikai harc súlypontját a Jugoszláviához való csatlakozás jelenti.

A koruskai szlovének gazdasági helyzete ma nagyon nehéz. Az osztrák hatóságok a szlovén gazdaságokat teljesen tönkre akarja tenni. A parasztgazdaságok számára kiutalt tizenegy millió szillingből például egyetlen egy szlovén parasztság sem kapott semmit, pedig ezt az összeget teljes egészében Koruska tartomány kapta. A koruskai 37.000 mezőgazdasági birtok közül csak 4% a nagygazdaság, amelynek azonban 500.000 hektár földje van. Ezek kapták a segély nagyobb részét, hogy fokozhassák a dolgozó parasztok kihasználtságát. A gazdáknak csak 4%-a nagybirtokos, de a termőföld 66%-a mégis az ő kezükön van. A 96%-ra rugó, 5—20 hektárnyi birtokokkal rendelkező kisgazdaságok a megművelhető területeknek csak 34%-át képezik.

Ezen felül folytonosan növekszik a munkanélküliség. 1948 december 31-én Koruskában 8582 volt a munkanélküliek száma; 1949 február 12-én számuk már meghaladta a 10.000-et, tehát majdnem elérte az 1929—1931-i gazdasági válságban tapasztalt állapotokat. Orsini-Rosenberg gróf, aki a beográdi Duna-konferencián Ausztriát képviselte (Koruskában 7158 hektár földje, egész sor nagy téglagyára és egyéb ipari vállalata van), minden szlovén nemzetiségű erdőmunkásának felmondott, csak azért, mert szlovének. — Ugyanakkor kijelentette, hogy »volksdeutsch-németeket kíván alkalmazni« (azaz Jugoszláviából menekült fasisztákat). A statisztikai adatok világosan mutatják a szlovén mezőgazdasági birtokok elszegényedésének folyamatát, Globasnica környékén például a legutóbbi 50 év alatt az Orsini-Rosenberg grófok igen sok mezőgazdasági birtokot szereztek meg a koruskai szlovénaktól.

A Celovecben fennálló »Németeket Koruskába telepítő bizottság« nagy szerepet játszik Koruska elnémetesítésében. Ez a fasiszta-szervezet veszi át azokat a szlovén birtokokat, amelyeket még a náci kóboztak el (a zsvabeki takarékpénztár esete).

Ebben a fosztogató és elnyomó munkában az egyik főszerepet a katolikus egyház viszi, amely jobb ügyhöz méltó buzgalommal működik közre a szlovének elnémetesítésében.

Dr. Kestner celoveci püspök elrendelte, hogy a templomokban (különösen prédikáció alkalmával) kötelező a német nyelv használata. A szlovén papokat Koruska német-lakta részébe helyezi át, tehát oda, ahol szlovének nincsenek. Ugyanez a püspök szlovén papoknak megtiltotta, hogy jelen legyenek Szent-Ruperten az elesett hazafiak emlékművének beleplezésén, sőt azt követelte, hogy az emlékműről töröljék le a szavakat: »A szabadságért haltak hősi halált, a fasiszták elleni küzdelemben«. Dr. Kestner különféle provokációkat is szervez. A »Votivkirche«-ben például nyilvános gyász-istentiszteletet tartott az elesett fasiszták emlékére, ami a celoveci és környékbeli munkásoknál komoly ellenkezést váltott ki.

Az állam köteles lenne a koruskai szlovének azon jogát biztosítani, hogy fejlesszék saját nemzeti kultúrájukat. A jogok biztosítása helyett azonban olyan akadékoskodás folyik, amely túltesz az eddigi összes módszereken. Az osztrák hatóságok a szlovén iskolákhoz náci-tanítókat neveznek ki. Velikovec helység-

nek például II tanítója van; ezek közül öt lajstromozott náci, kettő pedig »hontalan«. A tartományi kormány elnöke Celovecban kijelentette: »Ha a tanítói kar meg kellene tisztogatniuk a volt náciaktól, Koruskában az összes elemi iskolákat bezárhatnánk«. (Ez az épületes mondas az országgyűlésen hangzott el!) A minél hathatósabb németesítés érdekében a szlovén tanítókat elbocsátották a szolgálatból. Az anyanyelvet csak az I. és II. osztályban tanítják, a felsőbb osztályokban kizárólag németül folyik az oktatás. A tanítók javarésze vajdasági »vo'ksdeutsch«. Egyetlen egy szlovén tannyelvű gimnázium sincs, de tanítóképző sem. Már 1945-ben 100 tanuló jött át Szlovéniába, — még pedig illegális úton, hogy tanulmányait folytathassa. Számuk folytonosan nagyobbodik. A belváli járási parasztszövetség kérte, hogy szlovén tannyelvű mezőgazdasági iskolát nyissanak. A kérelmet a következő indoklással utasították el: »A német iskolai hagyományok őrzése érdekében a kérvénynek nem tehetünk okeget«.

Az osztrák hatóságok Koruskában 43 szlovén kultúregyesület, 36 dallárda és 26 zenekar működését szüntették be; a náciak a háború folyamán 11 egyseleüti székházat fosztottak ki és 90.000 könyvet égettek el.

Koruskában a szlovének elleni terrortámadások sem tartoznak a ritkaságok közé. 1945 óta 280 szlovén kapott 18 évi fegyházbüntetést, 190 házkutatást hajtottak végre és a Népfelzabardító Front 400 tagja szenvedett el fizikai támadást; kettőt meg is öltek közülük. A koruskai Népfelzabardító Front körületi titkárat például Pliherkben a mai napig tízszer tartóztartták le azért, mert résztvett a Népfelzabardító harcban és hatszor végeztek nála házkutatást.

Az elnyomás e rendszerében különleges helyet foglalnak el a népi demokráciák országából származó fasiszták, akik Koruskát, sőt egész Ausztriát rablóbarlanggá, »hontalan egyének« néve alatt szabadonjáró mindenféle rablók és gyilkosok menedékkévé tették. A jelen év januárjából származó adatok szerint Ausztria területén 525.666 ilyen egyén van. Az osztrák belügyminiszterium kimutatása szerint legtöbb van belőlük az amerikai zónában azután meg Koruskában. Az osztrák hatóságok — noha tudják jól, hogy ezek az emberek saját népiük ellen vetettek s a saját népiük véreben gázoltak — lehetővé teszik számukra a zavartalan tartózkodást, sőt újabbán állampolgárságot is osztogatnak közöttük. A Szövetségi Ellenőrző Tanács értesülése szerint már 107.000 ilyen egyén kapta meg az állampolgárságot. 72.000-en pedig hosszúlejárati tartózkodási engedélyt kaptak Ausztria területén. A »Náciellenítési Törvény« ellenére is sok náci felélés állást tölt be, Ausztriában a 49.000 lajstromozott aktív náci közül csak 9396 kapott büntetést. Ezeket kívül Ausztriában a nemzeti szocialista pártnak még 56.000 tisztviselője és a Gestapónak 7.000 munkatársa sétál szabadon, az angolok és amerikaiak védelme alatt. Hogy ezeket a fasisztákat megvédjék, mozgalmat indítottak a »Náciellenítési Törvény« eltörlésére és a népbíróságok megszüntetésére. A »hontalanok« jelenléte Ausztriában nagyon megnehezíti az ottani dolgozók helyzetét. A különben sem reális napszám 25%-kal kisebbedett; a munkások vásárló képessége pedig — a háború előtti napszámokhoz viszonyítva — 40%-kal csökkent. Az osztrák kormány 1946 januárja óta a »hontalanok« eltartására 23.300.000 dollárt és 233.000.000 sillinget adott, ami súlyos teherként mehezedik a különben is gyenge osztrák közgazdaságra. A »hontalanok« között van néhány olyan is, aki már különleges szakképzettséget szerzett a koruskai szlovének üldözésében (például Karl Frisch, volt S. S. tiszt).

Mivel most ismét felmerült az Ausztriával kötendő szerződés kérdése, a hatóságok újból lépéseket tettek, hogy a koruskai állapotok képét meghamisítsák. Most új népszámlálásra készülnek, amelynek célja: bebizonyítani, hogy a koruskai szlovének száma csökkent. Dr. Gruber, az osztrák külügyminiszter eddig minden békekonferencián körömszakadtáig védte az 1923-ból és 1934-ből származó százszázalékosan hamis népszámlálási adatokat, noha még az osztrák lapok is megírták, hogy ezek az adatok hamisak, mert terrorizált, megfélemlí-

telet koruskai szlovének szolgáltatatták. A koruskai szlovének előtt világos, hogy az új népszámlálással a hatóságok azt akarják elérni, hogy a szlovén lakosság nemzeti kisebbségjogai teljesen megszűnjenek, hogy a nemzeti jogok semmivé váljanak.

Mindenek az urak azonban a dolgozó koruskai szlovének elleni feneketlen gyűlöletükben elfeledkeznek valamiről. Elfeledkeznek — mert nem mernek szembenézni a tényekkel; elfeledik, hogy a népfelszabadító harcok folyamán a koruskai szlovén új arculatot kapott. Félnek a tényektől, tehát nem látják, jobban mondva nem merik látni, hogy a koruskai szlovének a Párt vezetése alatt, Népfelszabadító Frontjuk keretében folytatják a felszabadító harcot. A kommunistáknak a védelemre irányuló, a nemzeti, gazdasági és kulturális elnyomás ellen kifejtett politikai tevékenységére óriási, Koruska-Szlovénia területén csak 1948 folyamán 1128 gyűlést tartottak, 117,193 résztvevővel. Koruska Népfelszabadító Frontjának 1949 január 23-án megtartott kongresszusa megszavazta a Programot és a Statutumot. A kongresszuson a koruskai szlovének az egész világnak bejelentették, hogy népiük iránti kötelességüket a jövőben is teljesíteni fogják, hogy tovább fejlesszék a népfelszabadító harcok eredményeit, amelyek végleges győzelmük zálogát képezik. A kongresszuson az összes kiküldöttek egy szívvel-lelélelkel állapították meg, hogy »kultúrájukat, nemzeti egyenjogúságukat és szabadságukat csak Koruska-Szlovénianak a Jugoszláv Sz. N. K.-hoz való csatlakozása biztosíthatja.« A koruskai szlovének határozottan elutasítják az osztrák hatóságok minden kísérletezését, amellyel bizonyos »önkormányzatot« vagy a kisebbségre vonatkozó státusum alkalmazását ígérik. Teljes joggal állítják, hogy senkinek sincs se erkölcsi se politikai joga tagadni a koruskai szlovéneknek a Jugoszláviához való csatlakozásukért folyó harcának igazságosságát.

A koruskai szlovének őszinte megalkodását a népi forradalmunk ügyéhez legfontosabban a Tájékoztató Iroda határozataival szemben nyilvánított elszánt és szilárd magatartásuk bizonyítja. Ez a magatartás levelek, táviratok, nyilatkozatok tömegében nyilvánul meg, amelyekkel elítélik a »kritikusok« hazug kiagyaltását. Tito elvtársához intézett február 8-i levelükben írják: »Meggyőződésünk, hogy a jugoszláv népek a népfelszabadító háborúban kiválasztott egyenes úton haladnak a szocializmus felé. Mi is a ti oldalatokon küzdünk mindaddig, míg meg nem valósítjuk azt, amiért legjobb társaink életüket áldozták s míg nem csatlakoznak bennünket édes hazánkhoz, a Jugoszláv Sz. N. K.-hoz.« Továbbá azt írják: »Ünnepélyesen kijelentjük, hogy hívek maradunk népfelszabadító harcaink hagyományaihoz, mely harcokban Jugoszlávia minden népével együtt küzdöttünk szeretett marsallunk, Tito bölcs irányítása alatt.«

A koruskai szlovének nem feledkeznek meg nemzetközi kötelességeikről sem. Az osztrák haladó erőkkel közösen szervezik a harcot az imperialisták frontja ellen. A koruskai szlovének egységét még ez az eszeveszett hajsz is nem volt képes szétzúzni.

Mióta az osztrák kormány 1948. december 6-án jegyzékét intézett az Sz. Sz. Sz. R.-nek, az U. S. A.-hoz, Nagybritanniához és Franciaországhoz, hogy újítsák fel az osztrák békeszerződés megkötésére irányuló tárgyalásokat, a koruskai szlovének napról-napra követelik, hogy ügyükben igazságos döntést hozzanak. Az Sz. Sz. Sz. R. kiküldötte a legerélyesebben képviseli a koruskai szlovének ügyét.

Jugoszlávia képviselője Ales Bebler a miniszter-helyettesek tanácsa előtt ismertette kormányunk, népeink és az összes koruskai szlovének álláspontját. Kormányunk és népeink követeléseit a következőben szögezte le:

1. A jelenlegi határok kiigazítása Jugoszlávia javára, kompromisszumos javaslat alapján.

2. Politikai, gazdasági és kulturális önkormányzat Szlovén Karinjia azon része számára, amely továbbra is az Osztrák Köztársaság területe marad.
3. Ausztria fizessen alap-jóvátételt Jugoszláviának.
4. Biztosítsák a kisebbségi jogokat az autonóm területen kívül maradó horvátok és szlovének számára.

Jugoszlávia tehát elsősorban a mai jugoszláv-osztrák határ kiigazítását követeli és tagadja hogy a határok megváltozhatatlanok. Csak ezen az alapon és a további három pontban foglalt követelések teljesítése mellett hajlandó meg egyezéssel tárgyalásba bocsátkozni.

A koruszkai szlovének hősi küzdelme egy szép napon meghozza majd a teljes győzelmet s akkor a többi szlovénnel és országunk minden népével együtt ők is építhetik az új életet, a J. K. P. K. V. vezetésével — Tito új Jugoszláviájában — ők is építhetik a szocializmust és részeseivé válnak a szocialista életnek a saját földjükön.

Noviszád, 1949. február 28-án

Jánosi Gábor

## Az USA háború utáni gazdasági fejlődésének válságos jellegéről

(Alábbi közleményünk I. Kuzminov cikkének befejező része. Első részét folyóiratunk februári számában közzeltük.)

Az amerikai monopolista kapitalizmus nagy erőfeszítéseket tett, hogy megakadályozza a termelés további csökkenését és az USA munkásosztálya és dolgozói kizsákmányolásának fokozása, életszínvonaluk csökkentése, a militarizálás, a háborús kiadások emelése, valamint más kapitalista országok dolgozóinak fokozott kizsákmányolása segítségével kiláboljon az amerikai közgazdaság kiéleződött ellentmondásából.

Az USA munkásosztálya kizsákmányolásának fokozódását egy részről az amerikai monopóliumok jövedelmének növekedése, másrészt pedig a munkások és alkalmazottak keresetének csökkenése mutatja. A jövedelmek a háború alatt 1944-ben érték el a maximális színvonalat: 25,7 milliárd dollárt az 1940-es kb. 9,3 milliárddal szemben, 1945—46-ban kisebb ingadozás volt, azután pedig az amerikai monopolisták jövedelmei ismét felszöktek, 1947-ben már 30 milliárd dollár körül mozogtak, tehát túlhaladták az 1944-es színvonalat. Itt szembe-tűnik az a körülmény, hogy a jövedelmek növekedése, a háború alatti maximummal összehasonlítva, akkor következik be, amikor a termelés a háború előtti színvonalhoz hasonlítva általánosan csökken. Az amerikai monopolisták nagyszabású támadást indítottak a munkásosztály életszínvonalá ellen. Elegendő csak azt megemlíteni, hogy miközben a megmunkáló ipar munkásainak és alkalmazottainak száma 1946-ban az 1943-as létszám 80,7 százaléka volt, a kifizetett bérek összege 67,3 százalékra csökkent. Más szóval nem csak a munkanélküliség növekedett, hanem erősen csökkent a foglalkoztatott munkások átlagbére is. Még jobban csökkent a *reálbér* az infláció és az áremelkedés következtében.

Az USA dolgozóinak kifosztása nem csak a munkanélküliség növekedésének a bérek csökkenésének és a drágaság növekedésének vonalán halad, hanem azáltal is, hogy szorítják az adóprést, a munkások és dolgozók zsebéből hatalmas összegeket lúznak ki a felfúvott hadügyi költségvetés fedezésére, a hadiipar mágnásainak jutalmazására.

Az USA hatalmas katonai kiadásai a háború alatt a nagyfokú háborus konjunktúra alapját képezték. A háború befejezésének pillanatában az ilyen ki-